

PÉTER LÁSZLÓ

Piarista seregszámla¹

Az eposz műfaji kelléke a katalógus: a *seregszámla*, ahogy az Adytól is kedvelt régi magyar szakszó nevezte a seregszemlét, a hősök fölsorolását. A szegedi *kegyes iskola* 275 éves története is hősköltemény. Hősei részben a kiváló tudós tanárok, részben az *alma materből* kibocsátott kiváló tanítványok. A mai ünnepi alkalomra ez utóbbiaknak tanulságos névjegyzékét szedegettem össze, hogy fölmutassam, *mit adott a szegedi kegyesrendi gimnázium a Városnak, a hazának, Európának, sőt a világnak*; kik lettek kétszázhetvenöt év legjelesebb tanítványai. „A modern Magyarország mondta Bálint Sándor az iskola 1943. november 21-i Kalazancius ünnepélyén aligha épülhetett volna föl piarista ihletés nélkül.”² Az itt következő *névsorolvasás* hitem szerint igazolja tételét.

1

Nevellek mindenekelőtt a szegedi piarista tanárok a világegyháznak három bíborost. A torontáltordai Mihalovics József zágrábi érsek, az ara di Schlauch Lőrinc nagyváradi püspök és a velünk együtt ünneplő, szegedi születésű Paskai László prímás, esztergom-budapesti érsek tőlük kapott indítást, hivatást, amely e magas egyházi méltóságba emelte őket. Szeged szülötte és a piaristák diákja volt Czapik Gyula egri érsek is. Öt megyés püspök is kikerült a kegyesrendiek szegedi gimnáziumából: a csanádi egyházmegye főpásztora lett Kőszeghy László, Horváth Mihály, Bonnaz Sándor és Gyulay Endre; a rozsnói Ivánkovics János. Hat fölszenteli, választott vagy címzetes püspök is a szegedi iskola neveltje volt: a bunyevácok néprajzának jeles kutatója, Antunovich Iván és a csaknem tízezer kötetes könyvtáráról elhíresült Hopf János Kalocsán; Debreczeni János Egerben; a négy megyés püspököt is szolgáló fölsővárosi születésű Németh József Temesvárott; Jászai Géza a szeged- palánki (belvárosi) plébánián maradván segített egyházmegyéjének kormányzásában; Irányi László pedig - maga is piarista - az Újvilág szétszórt magyarjaiban igyekezett tartani a lelket és a nemzeti öntudatot.

Püspöki helynök is lett egykori piarista diákból. Makón Róka József, Temesvárt Dobó Miklós, Szegeden Oltványi István. Négy tartományfőnök szintén szegedi nevelésű: Hám Antal, Magyar Gábor, Kalmár Endre és Ximányi Gyula. Cserép Sándor, Magyar Gábor és Csonka Mihály tanítványa

¹ Elhangzott 1996. július 1-jén a szegedi piarista iskola 275 éves fönnállása alkalmából a Szegedi Nemzeti Színházban rendezett díszelőadáson.

² Bálint Sándor: Ünnepi beszéd. = Évkönyv a kegyesrendiek vezetése alatt álló szegedi városi r. k. Dugonics András Piarista Gimnázium fennállásának 223. évében. 1943/44. iskolai év. Közzéteszi Csonka Mihály. Szeged, 1944. 4.

volt, később igazgatója lett az iskolának. Az iskola több diákjából lett tanára: közülük most csak egyet tudok megnevezni: a folytonosságot képviselő Kovács Mihályt, az újjászületett szegedi rendház házfőnökei, felsővárosi plébánost.

A szegedi iskola híres volt nemzeti és vallási türelmességéről. Mint csaknem másfél évszázadon át a Délvidék egyetlen középiskolája, befogadta Arad, Csanád, Temes, Torontál német, szerb és román fiait is. „A pietás szelleme - idézem ismét Bálint Sándort - egyesíti és hatja ál a szegedi polgárfiat és arisztokrata csemetét, magyart és idegent, keresztényi és zsidót egyaránt. A 18. század magyar piarista humanizmusa itt Szegeden előkelő ízléssel, nemes alkalmazkodással szolgálta a magyar patriotizmus szentistváni eszményét. A soknépű Délvidék vallási és közigazgatási szervezete túlnyomó részben szegedi piarista diákok munkája és érdeme.” Nem meglepő tehát, hogy a szerb görögkeleti egyháznak, irodalomnak és művészetnek számos neves képviselőjét is a kegyes iskola tarisznyálta föl szellemi útravalóval. A legmeglepőbb, hogy a karlócai pátriárka, Josif Rajacic is köztük volt. A szegedi piaristáktól tanult Emilian Kengelac verseci, Ljubomir Nikolajevic és Teofan Zivkovic karlováci (károlyvárosi), Lukijan Musicki belgrádi és Arzenije Stojkovic budai ortodox szerb püspök.

A szegedi zsidó polgárság mindig szívesen küldte fiait a kegyes atyákhoz. A legjellemzőbb, hogy a tudós főrabbi, Lőw Lipót is a piaristákhoz íratta még híresebb tudóssá lett fiát és utódát, Lőw Immánuel. S az is példamutató, ahogyan két osztálytárs: a katolikus lelkész Kálmány Lajos és a zsidó főrabbi Lőw Immánuel holtáig jó barátságban és termékeny tudományos kapcsolatban dolgozott. Mindkettő világhírű folklorista Kálmány a magyar, Lőw a zsidó néphagyomány klasszikus kutatója Barátságuk éppoly felhőtlen volt, mint századunkban Bálint Sándoré és Scheiber Sándoré.

Nyolc piarista diák lett szeged-palánki (belvárosi) plébános: Kreminger Antal, Rózsa Ferenc, Varga Ferenc, Jászai Géza, Breisach Béla, Bezdán József, Molnár Antal és a mostani: Ábrahám István. Papi hivatása mellett egyetemi tanár lett Dugonics András, Révai Miklós, Kiss János, Miskolczy István és Schütz Antal.

2

A Magyar Tudós Társaságnak, a Magyar Tudományos Akadémiának huszonhárom tagja a szegedi piarista gimnázium neveltje. Beszédes József mérnök, Kiss Károly hadtudományi író (*honvéd* szavunk megterem tője), Horváth Mihály történetíró, Reitter Ferenc városrendező mérnök, a főváros szépítője, Ormós Zsigmond művészettörténész, Kondor Gusztáv csillagász, Vész János Ármin matematikus, Than Károly kémikus, Szentkláray Jenő történész, Wartha Vince kémikus, Angyal Dávid történész, Schütz Antal

hittudós, Mályusz Elemér történész, Ortutay Gyula folklorista, Bibó István politológus, Sötér István irodalomtörténész, Straub Ferenc Brúnó biokémikus, Csikós Nagy Béla közgazdász, Grasselly Gyula geokémikus, Márta Ferenc kémikus, Ferenczy Lajos mikrobiológus, Solymosi Frigyes kémikus. Akadémiánk külső tagja, a József Attila Tudományegyetem nemrég avatott díszdoktora, a haifai műszaki egyetem emeritus professora, Pauncz Rezső.

Az akadémikusokon kívül is számos szegedi piarista diák vált híressé egy-egy tudományágban. Elsőként kell említenem a Dugonics óta legnagyobbat, Bálint Sándort, hiszen neki régtől fogva az akadémikusok közt lett volna őt megillető helye. Kétkötetes *Szegedi szótára* és *A szegedi nemzet* három testes kötete szülővárosának enciklopédiája; az *Ünnepi kalendárium* két kötete és a közénk illeszkedő *Karácsony, húsvét, pünkösd* az egyházi év néprajzának egyedülálló, hatalmas összefoglalása. Német és spanyol nyelven a világ katolikus népei körében dicsőséget szerezne mind szerzőjének, mind a magyar vallási néprajznak.

Bálint Sándor életműve is Dugonics András örökségét folytatta. Ezt a szegedi kegyes iskola megszakítás nélkül, híven őrizte. Nátly József gyűjtötte először a szegedi tájszavakat. A Dugonics-kultusz megalapozójának, Csaplár Benedeknek tanítványaiból többen is a magyar népköltészet gyűjtői lettek. A már említett Antunovich Iván, Kálmány Lajos, Lőw Immanuel mellett az Ipolyi Arnold *Magyar mitológiájához* és Czuczor-Fogarasi nagyszótárához adatokkal szolgáló Debreczeni Jánost; a palócok kutatóját, Pintér Sándort; a magyar díszítőművészet föltáróját és terjesztőjét, Huszka Józsefet; a szerb népzene kutató Kornelije Stankovicot számon tartja a tudománytörténet. Szeged néprajzának megírására először Kovács János vállalkozott.

Révai Miklós a magyar nyelvtudomány úttörője; Jerney János, valamint Vörösmarty barátja, Maróthy István, jeles keleti utazó volt. Szédeczky-Kardoss Samu a klasszika-filológia, Elekfi László a nyelvelmélet, Csetri Lajos a magyar irodalomtörténet kiváló művelője.

A jog- és államtudományban jeleskedők közül elsőként Csemegi Károly kúriai tanácselnököt, hírneves büntetőjogászt, a hazai igazságszolgáltatási évtizedeken át meghatározó 1878. évi V. törvénynek, a *Csemegi-kódexnek* megalkotóját kell kiemelnem. Herczeg Mihály a pesti egyetem tanáraként a hazai polgári törvénykezés és magánjog művelőjeként írta be nevét a tudománytörténetbe. Bibó István neve itt sem mellőzhető: mint politológus, jogfilozófus és mint a városmegyerendszer kidolgozója egyaránt értékes életművet hagyott hátra. A közelmúltban elhunyt Antalffy György és a nemrég habilitált Bérczi Imre a szegedi egyetem jogászprofesszora.

Sok piarista diákból lett tekintélyes bíró, ügyész. Egy időben a zágrábi horvát-szlavon hétszemélyes táblának elnöke és egyik bírója is a szegedi kegyes atyák tanítványa volt: Livius Radivojevic és Jovan Subotic. Osztróvszky József kúriai bíró, Muskó Sándor királyi ügyész, Gyertyánfy Ferenc Nagykikindán, Várady Mihály Nagybecskereken volt törvényszéki elnök; Horváth Döme Kecskeméten, Muntyán István Szegeden volt ítélőtáblai tanácselnök. Merényi Kálmán ma Csongrád megye főügyésze.

Szeged több kiváló várostörténet-írója, Varga Ferenc, Reizner János, Czímer Károly, Lugosi Döme is a piaristáktól tanult. A szegedi piaristák nevelték az amerikai magyarság történetének legnagyobb kutatóját, Vasváry Ödönt, a Somogyi-könyvtárban őrzött, róla elnevezett különleges gyűjtemény örökhagyóját. Kuriózum a magyar sajtótudomány megteremtőjének, a fővárosi születésű Tápay-Szabó Lászlónak az esete: a kegyes oskolában 1893-ban szerzett érettségivel, egyetemi abszolutórium nélkül - a bölcsészeti kar különleges engedélyével - kapott 1910-ben a kolozsvári egyetemről doktori címet. 1918-ban egyetemi magántanári habilitációt szerzett; 1930-ban a szegedi egyetemről rendkívüli tanári címet kapott.

A magyar neveléstörténetben és oktatáspolitikában óriási hatást ért el Kármán Mór, a pesti egyetemen a lélektan, neveléstan és etika professzora. Gimnáziumi tanterve 1879-től 1924-ig, Klebelsberg Kunó reformjáig meghatározta középiskoláink munkáját. Ő is piarista diák volt Szegeden. Mint Furbás Oszkár, a Baross Gábor Gyakorlógimnázium igazgatója. Rakonczi János, Tábi Tibor és Zánthó Róbert a szegedi egyetemen tanította idegen nyelvekre az ifjúságot.

3

A kegyes iskola a természettudományok művelésében és tanításában is jeleskedett. Móra Ferenc *Kedves öreg árnyak* című anekdotafüzérében megemlékezett Szabiik Istvánról, „a repülő piaristáról”, a léggömb első hazai kísérletezőjéről, valamint a „háromszögháromzó” és Röszkén indigói természetű Katona Dienesről. Bizonyára nem véletlenül került ki annyi természettudós az iskolából: a felsorolt akademikusokon kívül a matematikus Vincze István; a geológus Dank Viktor; az anatómus Csillik Bertalan; a vegyész Schneider Gyula.

Számos orvos is indult innen. Ki hinné, hogy a kolozsvári egyetem névadója, a neves bakteriológus, Victor Babes is a szegedi piarista gimnáziumban szerezte meg Bukarestben kamatoztatott tudásának alapjait.³ S hogy példája nem volt egyedüli, s hogy a piarista iskola elfogultlansága mennyire nyilvánvaló, mutatja, hogy 1881/82-ben az ifjúsági önképzőkör elnöke az a Virgil Onitiu volt, aki később a nagyszebeni gimnázium igazgatója lett. 1888/89-ben pedig az önképzőkör jegyzőkönyvét az öccse, Valer Onitiu, a román vasúti leszámolóhivatal későbbi elnökigazgatója vezette.

Itt tanult többek közt Singer Mátyás szegedi kórházi igazgató főorvos; Heitler Mór tüdő- és szívgyógyász, bécsi egyetemi tanár; báró Herczel Manó pesti sebészprofesszor. A szegedi egyetem orvosprofesszorai közül Berecz János nőgyógyász; Kanyó Béla, a közegészségtan tanára; Scultéty Sándor urológus; Kovács Gábor szívsebész. A debreceni egyetem tanára Rák Kálmán belgyógyász; a pécsi egyetemé Schneider Imre bőrgyógyász. Itt említem Csongrád megye nyugalmazott főgyógyszerészét, az operabarát Keszthelyi Bélát is.

A sok író, költő közül - időkorlátok közt - kockázatos a kiemelés. Dugonics András és a polihisztor Vedres István mellett a *Bánk bán* írója, Katona József vitathatatlanul büszkesége lehet az iskolának. Kecskemét irodalomtörténete jelentős íróként, irodalompolitikusként tartja számon Horváth Dömét, a gimnázium igazgatójának, a tudós Horváth Cyrillnek öccsét. „Ami gróf Széchenyi István volt az országnak, ugyanaz volt Horváth Döme Kecskemétnek” - írta róla Hornyik József. Horváth Döme teremtette meg szülővárosában Katona József kultuszát. 1891-ben kezdeményezésére alakult a Katona József Kör, és ő lett első elnöke.

Érdekesség, hogy „a magyar Sasfiók”, „a nagy Petőfi kis fia”, Petőfi Zoltán (1848-1870) rövid fél évig, 1866/67-ben szintén a szegedi kegyes atyák tanítványa volt. Herczeg Ferenc, Tömörkény István és Juhász Gyula is tőlük tanult nyelvet, irodalmat, történelmet. Juhász Gyula majdnem tagja is lett a kegyes tanítórendnek: a váci noviciátusból honvágya és költői ambíciói szólították haza. Tömörkény nyomdokain haladt a prózaíró Csezy Mihály és Terescsényi György. Sötér István nemcsak irodalomtudós, hanem regényíró is volt: első regénye, *a templomrabló*, ifjúkori, szegedi emlékeiből táplálkozott.

³ Bálint Sándor (forrásának megjelölése nélkül) állítja (A szegedi kegyes iskola, Vigilia, 1971. 106.). Szinnyi írólexikonának adatai alapján az a gyanúm, hogy Victor Babes apjával, Vicentius Babessel (1821-1907) tévesztette össze. E fölvetést erősítette meg bennem a mostani évfordulóra megjelent tanulmány: Glück Jenő: Adatok a szegedi piarista középiskola szerepéről a román értelmiség fejlődésében. = Piaristák Szegeden 1721-1996. Szerk. Apró Ferenc. Szeged, 1996. 9. - A kérdés további kutatást igényel.

Szegedi diák volt Mészöly Dezső, a kitűnő műfordító és költő, a televízió népszerű *Lyukasórajának* műsorvezetője, Mészöly Gedeon nyelvészprofesszor fia. Protestáns lévén, innen Sárospatakra vezetett az útja; ott érettségizett.

Piarista diák volt a neves színműíró és konferanszié, Békeffi László. A zeneszerző Huszka Jenő daljátékainak szövegét többnyire a szintén piarista diák Bakonyi Károly írta. Humoreszkjeivel sok olvasójának szerzett örömet Városov Gyula kisteleki plébános. Kortárs költő Dékány Endre, Iszlai Zoltán és Polner Zoltán.

„Szeged művelődéstörténetének - írta Bálint Sándor - legszebb lapjaira tartozik, hogy a gimnázium kebelében szerb önképzőkör (*drustvo uceno se Srbalja*) is működött (1843-1864).”

Nem véletlen tehát, hanem a kegyes iskola magas színvonalát és nemzeti elfogulatlanságát jellemzi, hogy a szegedi szerb diákok közül többen nemzeti irodalmuk kiválóságai lettek. Így Lukijan Musicki, Jovan Subotic, Sima Milutinovic-Sarajlija, Dura Jaksic költő; Stevan Stefanovic drámaíró; Konstantin Bogdanovic író, publicista.

6

Más művészeti ágakból is többen érdemesek említésre. Dura Jaksic nem- csak költő, hanem festőművész is volt. A szegedi festők közül Nyilasy Sándor, Károlyi Lajos, Szöri József, Góth Imre, Bánszki Tamás, Devich Sándor és Vinkler László a piarista gimnáziumban sajátította el a képzőművészet alapismereteit Huszka Jenő a magyar daljáték megteremtőjeként; Járosy Dezső zeneszerzőként és karnagyként; Ocskay Kornél operaezenekesként; Belle Ferenc hegedűművészként és zenepedagógusként; Sapszon Ferenc a Magyar Rádió karigazgatójaként; Weninger Richárd a szegedi zenekonzervatórium igazgatójaként és a Weiner-kamarazenekar vezetőjeként írta be nevét a hazai zenetörténetbe. Joakim Vujic, a szerb színjátszás úttörője 1813-ban Pesten rendezte az első szerb színelőadást, majd társulatával Zimonyban, Szegeden, Budán, Baján és Aradon játszott. Zsigmond Vilmos filmrendező és operatőr 1977-ben Oscar-díjat kapott Hollywoodban.

A sport is valamifajta művészet: Gönczy Lajos, az első szegedi olimpikon, az 1900. évi párizsi olimpián 175 cm-es magasugrásával bronzérmes szerzett. Magay Dániel az 1956-i melbourne-i olimpián a magyar kard- csapat tagjaként aranyérmes. Pálincás József hatszoros labdarúgó válogatottként írta be nevét a magyar sporttörténetbe. A szellemi sportot, a sakkot világszínvonalon művelte Maróczy Géza nemzetközi nagymester.

Szeged 18. századi történetét négy nemzet fiai, magyarok, németek, szerbek és bunyevácok alakították. A magukat dalmatának nevező katolikus bunyevácok a németeknél is gyorsabban azonosultak a magyarsággal. Ők adták nekünk Dugonics Andrást és Vedres Istvánt. Érdekes, hogy közülük került ki a Habsburg-birodalom néhány magas rangú, bárói, sőt grófi rangot elnyerő katonai vezetője is. Piarista diák volt Siskovich József gróf, tábornok, II. József katonai nevelője; Bajalich Ádám báró, altábornagy; idősebb Bechard János báró altábornagy, mérnökakadémiai igazgató; ifjabb Bechard János báró, tábornok.

Becsey (Piller) István bárót, alezredes több olasz tudományos társaság választotta tagjává. Wöber Antal alezredes Bécsben szolgált. Petrich András mérnökkari tábornok, a Ludovika Akadémia első igazgatója; Palotás Fausztin ezredes - mellesleg a szegedi népies irodalom érdemes művelője - a soproni katonai reáliskola tanára volt. A szabadságharc honvéd és nemzetőr tisztjeinek, katonáinak, a két világháború vértanúinak felsorolása ezúttal lehetetlen.

Nemcsak a Délvidéknek, hanem az országnak is nevelt közéleti szereplőket, állami és társadalmi vezetőket, politikusokat a gimnázium. Minisztert is: kiválót és - bocsánatunkra szoruló - gyarlót egyaránt. 1849-ben Horváth Mihály nemcsak püspök, hanem vallás- és közoktatásügyi miniszter is lett. Szende Béla 1872-től haláláig, egy évtizeden át, honvédelmi, Tallián Béla néhány évig földművelésügyi miniszter volt. 1919-ben Kelemen Béla a szegedi kormányok belügyminisztere; Winckler István 1935/36-ban a Gömbös-kormány kereskedelem- és közlekedésügyi minisztere; 1947-ben Ortutay Gyula a kommunista nyomás alatt működő koalíciós kormány kultuszminisztere; 1956-ban Bibó István Nagy Imre kormányának államminisztere; 1952-től Csikós Nagy Béla több kormány ipari minisztériumának miniszterhelyettese, majd államtitkára volt.

Nyolc főispán lett piarista diákból: Temesvárt Ormós Zsigmond; Szegeden Dáni Ferenc, Kelemen Béla, Dettre János és Aigner Károly; Makón Meskó Sándor és Návay Tamás töltötte be e fontos közigazgatási és politikai tiszteket. Arad megyei alispán lett Ormós Péter, Csongrád megyei Rónay Mihály. Polgármester volt Szegeden Wöber György, Réh János, Osztrovszky József, Pálfy Ferenc, Lázár György, Pálfy József és Somogyi Szilveszter; Temesvárt Telbisz Károly; Félegyházán Molnár István. Szegedet az országgyűlésben képviselte Bene József, Rengey Ferdinánd, Osztrovszky József, Klapka György, Szluha Ágoston; a már több tisztségével emlegetett Kelemen Béla;

Kószó István, Pálfy József. Félegyházát az ifjú Móra Ferenc világszemléletére nagy mértékben ható Holló Lajos.

Két hajdani piarista diák is képviselte hazánkat nagykövetként Washingtonban: a hetvenes években Esztergályos Ferenc, a kilencvenes években Tar Pál. Kilenc egykori diák érdemelte ki Szegedtől a díszpolgári címet: Babarczy Antal, Bene József, Kárász Géza, Oltványi István, Bonnáz Sándor, Horváth Mihály, Klapka György, Magyar Gábor és Straub Ferenc Brúnó.

Utoljára, de nem utolsósorban említem az 1956-i forradalom szegedi vértanúját, Kováts Józsefet: 1944-ben tett érettségét, remélve, hogy bizonyítványa orvosi tanulmányokra képesíti. Az önkényuralom előbb tilalomfát állított útjába, majd életétől is megfosztotta.

Ez az önmagában is bámulatosan gazdag névsor még mindig csak a jéghegy csúcsa. Lippay György 1921-ben megszámolta: kétszáz év alatt 99 336 tanulója volt a szegedi kegyesrendi gimnáziumnak. Én nem számoltam meg, hogy az azóta, hetvenöt év óta, a több mint emberöltőnyi megszakítással működő iskola hány diákkal gyarapodott; bizonyára néhány tízezerrel. Ez a *tisztes derékhad* is szolgálta a bevezetőmben Bálint Sándortól idézett megállapításban foglaltakat: a modern Magyarország megteremtését. *Szolgálja ma és a huszonegyedik században is.*

A szegedi piarista gimnázium és líceum nevesebb diákjai

- Ábrahám István (*1933) szeged-belvárosi plébános, egyházmegyei egyházzenei igazgató
- Abt Antal (1828-1902) egyetemi tanár, fizikus (Kolozsvár)
- Aigner Károly (1884-1934) ügyvéd, főispán
- Angyal Dávid (1857-1943) egyetemi tanár, akadémikus, történész
- 5 Antalfy György (1920-1993) egyetemi tanár, jogász, országgyűlési képviselő)
- Antunovich Iván (1815-1888) püspök, néprajztudós (Kalocsa)
- Babarczy Antal (1813-1881) báró, Szeged díszpolgára (1846), Magyarország fő polgári biztosa (1850)
- Babes, Vicentiu (1821-1907) tanár, táblabíró, országgyűlési képviselő, történész (Budapest)
- Babes, Victor (1854-1926) egyetemi tanár, bakteriológus (Budapest, majd Bukarest)
- 10 Bajalich Ádám (1734-1830) báró, altábornagy
- Bakonyi Károly (1873-1926) író, daljáték-szövegíró
- Balassa József (1884-1940) újságíró, író
- Bálint Sándor (1904-1980) egyetemi tanár, néprajztudós
- Bánszki Tamás (1892-1971) festőművész
- 15 Bechard János, idősb (1728-1788) báró, altábornagy, mérnökakadémiai igazgató
- Bechard János, ifjabb (1762-1813) báró, tábornok
- Becsey (Piller) István (1805-1865) báró, alezredes, több olasz tudományos társaság tagja
- Békeffi László (1891-1962) színész, színműíró, konferanszié (Budapest, Zürich)
- Belle Ferenc (1891-1977) hegedűművész, zeneiskolai igazgató
- 20 Bene József (1791-1869) országgyűlési követ, Szeged díszpolgára (1846), törvényszéki elnök

- Bene Lajos (1815-?) megyei alügyész, nemzetőr alezredes, a Tisza-szabályozási Társaság főnöke
- Bérez Imre (*1930) egyetemi tanár, jogtudós
- Berecz János (1882-1938) egyetemi tanár, nőgyógyász
- Berger János (1841-1909) teológus, egyetemi tanár
- 25 Berlea, Sigismund (1828-1883) jogász, politikus
- Beszédes József (1787-1852) folyamszabályozási főmérnök, akadémikus, a magyar nyelvű műszaki irodalom egyik megteremtője
- Bezdán József (1866-1932) szeged-belvárosi plébános
- Bibó István (1911-1979) egyetemi tanár, politológus, akadémikus, államminiszter (1956)
- Blaskó György (1914-1963) főmérnök, vegyész
- 30 Bódy Antal (1804-1884) főesperes, c. prépost, szeged-rókusi, majd makai plébános
- Bogdanovic, Konstantin (1811-1854) író, publicista, 1849 után Josif Rajacic titkára, később ügyvéd (Újvidék)
- Bojinca, Damaschin (1802-1869) ügyvéd, miniszter, történész
- Bokor Pál (1885-1944) városi tanácsnok, polgármester-helyettes
- Bonnaz Sándor (1812-1889) csanádi megyés püspök (Temesvár)
- 35 Botianu, Ioan
- Breisach Béla (1864-1940) szeged-belvárosi plébános
- Bús Jakab (1861-1935) jezsuita egyházi író, szegedi házfőnök
- Csányi András (1908-1942) jogi doktor, honvéd főhadnagy; hős halált halt
- Csemegi Károly (1826-1899) büntetőjogász, kúriai tanácselnök, a Csemegi-kódex (1878: V. tc.) megalkotója
- 40 Cserép József (1858-1948) egyetemi tanár, klasszika-filológus
- Cserép Sándor (1949-1905) piarista tanár, 1898-tól a szegedi gimnázium igazgatója
- Cserzy Mihály (1865-1925) író, borbélymester
- Csetri Lajos (* 1928) egyetemi tanár, irodalomtörténész
- Csikós Nagy Béla (* 1915) állami díjas közgazdász, akadémikus, államtitkár
- 45 Csillik Bertalan (*1927) egyetemi tanár, anatómus
- Csonka Mihály (1886-1962) piarista tanár, gimnáziumi igazgató
- Czapik Gyula (1887-1956) 1939-től veszprémi püspök, 1943-tól egri érsek
- Czibula Antal (1879-1953) városi tb. főügyész, a Szegedi Ügyvédi Kamara elnöke
- Czímer Károly (1858-1930) tanár, leányiskolai igazgató, várostörténész

- 50 Dáni Ferenc (1816-1883) főispán
 Dank Viktor (*1926) állami díjas egyetemi tanár, főgeológus
 Debreczeni János (1836-1921) segédpüspök (Eger), „az intézet nagy mecénása”
 Degré Alajos (1819-1896) író, publicista, országgyűlési képviselő
 Dékány Endre (*1926) könyvtáros, költő
- 55 Devich Sándor (1894-1976) festőművész, a Szépművészeti Múzeum restaurátora
 Dettre János (1886-1944) ügyvéd, kormánybiztos-főispán, publicista
 Dobó Miklós (1823-1898) szeged-rókusi esperes plébános, apát-kanonok, püspöki helynök
 Dobszay Antal apátkanonok
 Domokos László (1882-1973) pénzügy-igazgatósági titkár, miniszteri osztálytanácsos, író, költő
- 60 Dósi Péter királyi asztalnok
 Dugonics András (1740-1818) egyetemi tanár, író
 Elekfi László (*1920) nyelvtudós
 Erdélyi Zoltán (1872-1915) költő, újságíró
 Esztergályos Ferenc (*1927) washingtoni nagykövet, külügyminiszter-helyettes
- 65 Fedl Ferenc gépészmérnök
 Ferenczy Lajos (*1930) egyetemi tanár, mikrobiológus, akadémikus
 Firkás Oszkár (1894-1958) gyakorlógimnáziumi igazgató
 Fülöp József (*1907) vezérkari őrnagy; ny. vezérőrnagy
 Gaál Endre (1861-1934) jogi doktor; 1899-1928 közt Szeged kulturális tanácsnoka
- 70 Goldis, Vasile (1836-1902) teológiai tanár, országgyűlési képviselő
 Góth Imre (1893-1982) festőművész
 Gönczy Lajos (1882-1915) ügyvéd, olimpián, az első világháború hősi halottja
 Grassely Gyula (1920-1991) egyetemi tanár, geokémikus, akadémikus, a Szegedi Akadémiai Bizottság elnöke
 Gruby Dávid (1810-1898) orvos (Párizs)⁴
- 75 Gyertyánffy Ferenc törvényszéki elnök (Nagykikinda)
 Gyulay Endre (*1930) szeged-csanádi megyés püspök
 Hajka Döme országgyűlési követ (Arad)
 Halatiu, Nicolae
 Hám Antal (1865-1927) piarista, teológiai tanár, tartományfőnök
- 80 Hanusz István (1840-1909) r. k. pap, tanár, földrajzi szakíró

⁴ Bányai Jenő forrásmegjelölés nélküli adatát (Délmagyarország, 1985. aug. 14.) kételkedve veszem át. Gulyás Pál szerint a pesti piaristáktól tanult.

- Heim Géza (? -1942) báró, tábornok, a Mária Terézia-rend lovagja
Heitler Mór (1847-1923) egyetemi tanár, tüdő- és szívgyógyász (Bécs)
Hencz Károly (1877-1944 után) jogi doktor, országgyűlési képviselő
Herczeg Ferenc (1863-1954) író
- 85 Herczegh Mihály (1840-1926) egyetemi tanár, jogtudós
Herczel Manó (1862-1918) báró, egyetemi tanár, sebész
Holló Lajos (1859-1918) szerkesztő (Budapest), országgyűlési képviselő (Kiskunfélegyháza)
Hopf János (1817-1902) választott püspök (Kalocsa)
Horváth Döme (1819-1899) kúriai bíró, író, a Katona József Kör elnöke (1891) (Kecskemét)
- 90 Horváth József állami építészeti főnök
Horváth Mihály (1809-1878) történetíró, csanádi megyés püspök, közoktatási miniszter (1849), akadémikus
Hugó Károly (1806-1877) orvos, drámaíró
Huszka Jenő (1875-1960) zeneszerző
Huszka József (1854-1934) művészettörténész, néprajzkutató
- 95 Irányi László (1923-1987) piarista tanár, 1983-tól az amerikai magyarok püspöke
Iszlai Zoltán (*1933) József Attila-díjas költő, író, szerkesztő
Ivánkovich János (1846-1910) szeged-rókusi esperes plébános, megyés püspök (Rozsnyó)
Jaksic, Dura (1832-1878) költő, festő (Belgrád)
Járosy Dezső (1882-1932) pápai prelátus, székesegyházi karnagy, zeneszerző (Temesvár, Eger)
- 100 Jászai Géza (1857-1914) szeged-rókusi, majd belvárosi esperes plébános, c. püspök
Jerney János (1800-1855) történész, keleti utazó
Józsay János, Csanád megye királyi biztosa
Juhász Gyula (1883-1937) költő
Kálmány Lajos (1852-1919) folklorista
- 105 Kalmár Endre (1823-1910) piarista tartományfőnök
Kanyó Béla (1898-1964) egyetemi tanár, a közegészségügy professzora
Kárász Géza (1837-1905) földbirtokos, Szeged díszpolgára (1861)
Kármán Mór (1843-1915) egyetemi tanár, pedagógus, művelődéspolitikus
Károlyi Lajos (1877-1927) festőművész
- 110 Katona Antal (1812-1881) Tisza-szabályozási társulati főmérnök
Katona József (1791-1830) drámaköltő
Kelemen Béla (1873-1944) ügyvéd, főispán, országgyűlési képviselő, miniszter

- Kenedi Géza (1853-1935) ügyvéd, publicista, író
 Kengelac, Emilian (1807-1885) görögkeleti püspök (Versec)
- 115 Képešsý József (1818-1876) vízépítő mérnök, vízügyi igazgató (Temesvár)
 Keszthelyi Béla (*1927) megyei főgyógyszerész
 Kettesy Aladár (1893-1983) szemésorvos, egyetemi tanár (Debrecen)
 Kiss János (1857-1930) egyetemi tanár, filozófus, egyházi író
 Kiss Károly (1793-1866) hadtudományi író, akadémikus
- 120 Klapka György (1820-1892) honvéd tábornok, országgyűlési képviselő
 Klauzál Gábor (1804-1866) földművelés- és iparminiszter (1848)⁵
 Komáromy Gyula építész
 Kondor Gusztáv (1825-1897) egyetemi tanár, csillagász, matematikus; akadémiai levelező tag
 Korom Mihály apátkanonok
- 125 Kószó István (1861-1932) ügyvéd, országgyűlési képviselő, bel-ügyminisztériumi államtitkár
 Kovács Gábor (*1929) egyetemi tanár, szívsebész
 Kovács János (1852-1918) postatiszt, néprajzi író
 Kovács Mihály (*1920) piarista tanár, házfőnök, szeged- felsővárosi plébános
 Kovács József (1926-1958) főkönyvelő, az 1956-i forradalom vértanúja
- 130 Kószeghy József kanonok
 Kószeghy László (1745-1828) csanádi megyés püspök (Temesvár)
 Kreiker Aladár = Kettesy Aladár
 Kreminger Antal (1804-1885) c. prépost, szeged-palánki (belvárosi) plébános
 Lázár György (1851-1915) országgyűlési képviselő, polgármester
 Lippay György (1875-1939) gimnáziumi igazgató, tankerületi főigazgató
- 135 Liptai Imre (1876-1927) író, publicista
 Lőw Immánuel (1854-1944) főrabbi, botanikus, folklorista
 Lugosi Döme (1888-1945) ügyvéd, színháztörténész
 Magay Dániel (*1932) olimpiai csapatban kardvívó bajnok (Melbourne, 1956)
 Magyar Gábor (1842-1912) piarista tanár, gimnáziumi igazgató, tartományfőnök, Szeged díszpolgára (1899)
- 140 Maier, Ioan
 Majtényi Béla (1907-1992) teológiai tanár (Bécs)

⁵ Először Károlyi János (i. h.) vette föl névjegyzékébe, de ellene szól, hogy Pap János nem említi, továbbá mind Szinnyei, mind Habermann szerint a *pesti* piaristáknál tanult.

- Makra Imre (1799-1867) plébános, főesperes, c. prépost (Makó)
Mályusz Elemér (1898-1989) egyetemi tanár, történész
Markovits N. egyetemi tanár, rektor (Budapest)
- 145 Maróczy Géza (1870-1951) nemzetközi sakknagymester
Maróthy István (1799-1845) keleti utazó
Maróthy Mátyás (1791-1850) író, városi mérnök
Márta Ferenc (*1929) egyetemi tanár, kémikus, akadémikus, az MTA főtitkára (1975-80)
Merényi Kálmán (*1934) Csongrád megye főügyésze
- 150 Meskó Sándor (1842-1925) Csanád megyei alispán, majd főispán (Makó)
Mészöly Dezső (*1918) József Attila-díjas költő, műfordító, irodalomtörténész
Mihalovich József (1814-1891) bíboros érsek (Zágráb)
Milutinovic-Sarajlija, Sima (1791-1847) költő
Miskolczy István (1881-1937) piarista, egyetemi tanár, történész
- 155 Molnár Antal (1908-1990) szeged-belvárosi plébános, székesegyházi nagyprépost
Molnár István (1844-1896) polgármester (Kiskunfélegyháza)
Molnár Jenő (1880-1933) író, publicista
Molnár Pál (1814-1904) főmérnök
Muntyán István (1869-1943) ítéltáblai tanácselnök
- 160 Murgu, Eftimiu 1805-1870) ügyvéd, országgyűlési képviselő, történész
Musicki, Lukijan (1777-1837) görögkeleti püspök, költő
Muskó Sándor (1841-1897) királyi ügyész (Szeged)
Muslay László országgyűlési képviselő
Nádor Ferenc (1920-1991) piarista, teológiai tanár
- 165 Nagyfalusi Jenő (1900-1944) tanár, költő, művészettörténész
Nátly József (1801-1871) postatiszt, községi jegyző, tájszógyűjtő (Új szentiván)
Návay Tamás (1815-1879) 1848-ban és 1867-től Csanád megye főispánja (Makó)
Návay Tamás (1869-1925) 1906-10 közt Csanád megye főispánja (Makó)
Németh József (1831-1916) fölszentelt püspök (Temesvár)
- 170 Nikolajevic, Ljubomir görögkeleti püspök (Karlovac [Károlyváros])
Nyilasy Sándor (1873-1934) festőművész
Ocskay Kornél (1885-1963) operaénekes
Oltványi István (1787-1869) Csanád egyházmegyei nagyprépost, püspöki helynök, Szeged díszpolgára (1860)

- Oltványi Pál (1823-1909) plébános, c. prépost, történész (Földeák)
- 175 Onitiu, Valer, a román vasúti leszámolóhivatal elnökgazgatója (Bukarest)
 Onitiu, Virgil (1864-?) gimnáziumi igazgató (Nagyszeben)
 Ormós Péter alispán (Arad)
 Ormós Zsigmond (1813-1894) művészettörténész, akadémikus, főispán (Temesvár)
 Ortutay Gyula (1910-1978) egyetemi tanár, folklorista, kultuszminiszter
- 180 Osztrovszky József (1818-1899) országgyűlési képviselő, kúriai bíró
 Ottovay László (1903-1945) orvos, szemész; hősi halált halt
 Pálffy Ferenc (1824-1907) polgármester
 Pálffy József (1874-1944) polgármester
 Pálffy-Budinszky Endre (1902-1968) városi főmérnök
- 185 Pallavicini Sándor (1853-1933) örgróf, Sándorfalva telepítője
 Pálinkás József (1912-1991) válogatott labdarúgó, OTP-kirendeltségvezető (Kistelek)
 Palotás Fausztin (1855-1922) honvéd ezredes, tanár, író (Sopron)
 Paskai László (*1927) bíboros érsek, prímás (Esztergom-Budapest)
 Pásztor István vegyész
- 190 Pauncz Rezső (*1920) egyetemi tanár, kémikus (Haifa)
 Petőfi Zoltán (1848-1870) költő, színész
 Petrich András (1765-1842) mérnökkari tábornok, térképész, a Ludovika Akadémia első igazgatója
 Pintér Sándor (1841-1915) országgyűlési képviselő, a palóc népelet kutatója (Szécsény)
 Polner Zoltán (*1933) költő, újságíró, folklorista
- 195 Popják György orvos
 Popovicu, Spiridion
 Radivojevic, Livius (1821-1903) horvát-szlavon hétszemélyes táblai elnök (Zágráb)
 Rajacic, Josif (1785-1861) görögkeleti pátriárka (Karlovczi [Karlóca])
 Rák Kálmán (*1929) egyetemi tanár, belgyógyász (Debrecen)
- 200 Rakoncزai János (*1917) c. főiskolai tanár, egyetemi nyelvtanár
 Réh János (1812-1881) polgármester
 Reitter Ferenc (1813-1874) városrendező főmérnök, akadémikus
 Reitzer Béla (1911-1942) jogi doktor, közgazdász, szociológus; munkaszolgálatosként hősi halált halt
 Reizner János (1848-1904) könyvtárigazgató, várostörténész
- 205 Remellay Gusztáv (1819-1866) belügyminiszteri tolmács, író

- Rengey (Aigner) Ferdinánd (1808-1858) városi tanácsnok, országgyűlési követ (1847-48), kormánybiztos (1849)
- Révai Miklós (1750-1807) egyetemi tanár, piarista, nyelvtudós
- Robicsek Endre mérnök
- Róka József (1790-1858) plébános, kanonok, püspöki helynök (Makó)
- 210 Rónay Jenő (1854-1921) 1891-1920 közt Torontál vármegye főispánja
- Rónay Mihály (1813-1873) Csongrád megye alispánja
- Rózsa Ferenc (1838-1893) szeged-palánki (belvárosi) plébános, történész
- Sapszon Ferenc (*1929) Liszt-díjas karnagy, érdemes művész, a Magyar Rádió karigazgatója
- Sax János Zakariás (1755 körül - 1820 körül) vízépítő mérnök
- 215 Schlauch Lőrinc (1824-1902) bíboros, nagyváradai püspök
- Schneider Gyula (*1931) egyetemi tanár, kémikus
- Schneider Imre (*1930) egyetemi tanár, bőrgyógyász (Pécs)
- Schütz Antal (1880-1953) egyetemi tanár, teológus, piarista, akadémikus
- Schütz János (1885-?) orvos, egyetemi magántanár
- 220 Scultéty Sándor (*1926) egyetemi tanár, urológus
- Sebestyén Endre (1888-1966) építészmérnök, városi főmérnök
- Singer Mátyás (1829-1912) kórházi igazgató főorvos
- Siskovich József (1719-1783) gróf, tábornok, II. József katonai nevelője
- Solymosi Frigyes (*1931) egyetemi tanár, kémikus, akadémikus
- 225 Somogyi Szilveszter (1872-1934) polgármester
- Sőtér István (1913-1988) egyetemi tanár, irodalomtörténész, akadémikus, író
- Stankovic, Kornelije (1831-1865) zeneszerző, zongoraművész, karnagy, népzene kutató (Buda)
- Staud János miniszteri tanácsos, író
- Stefanovic, Stevan (1805-1826) drámaíró (Újvidék)
- 230 Stojkovic, Arzenije (1804-1892) görögkeleti püspök (Buda)
- Straub Ferenc Brunó (1914-1996) egyetemi tanár, biokémikus, akadémikus, államfő, Szeged díszpolgára (1990)
- Subotic, Jovan (1817-1886) költő, író, horvát-szlovén hétszemélyes táblai bíró (Zágráb)
- Sugár Viktor (1872-1942) orgonaművész, a budai Mátyás- templom karnagya
- Szabó Ferenc (1843-1905) nagybecskereki esperes plébános, c. apát, országgyűlési képviselő, történész
- 235 Szádeczky-Kardoss Samu (*1918) egyetemi tanár, klasszika- filológus

- Szalay Péter (1846-1908) ügyvéd, posta- és táviráda főigazgató, c. államtitkár
- Szávay Gyula (1861-1935) költő, színműíró, újságíró
- Szentáray Jenő (1843-1925) törökbecsei plébános, nagyprépost, egyetemi magántanár, történész, akadémikus
- Szilas József (1913-1993) teológiai tanár, rektor, nagyprépost
- 240 Sz. Szigethy Vilmos (1877-1956) városi főlevéltáros, író, újságíró
- Szivessy Tibor (1884-1963) építészmérnök, tervező
- Szluha Ágoston (1842-1890) országgyűlési képviselő
- Szöri József (1878-1914) festőművész
- Sztojakovics Görög lovag, az udvari kancellária előadója
- 245 Szende Béla (1823-1882) Arad megye főispánja, 1872-től honvédelmi miniszter
- Tábi Tibor (1921-1990) egyetemi nyelvtanár
- Tallián Béla (1851-1921) báró, földművelésügyi miniszter (Törökkanizsa)
- Tápay-Szabó László (1874-1941) egyetemi tanár, történész, publicista
- Tar Pál nagykövet (Washington)
- 250 Telbisz Károly (1854- 1914) polgármester (Temesvár)
- Than Károly (1834-1908) egyetemi tanár, kémikus, akadémikus
- Terescsényi György (1890-1965) újságíró, író, könyvtáros
- Tömörkény István (1866-1917) író, könyvtár- és múzeumigazgató
- Tömörkény László (1895-1971) Kossuth-díjas kendergyári főmérnök
- 255 Varga Ferenc (1837-1906) szeged-palánki (belvárosi) plébános, Szeged első történetírója
- Vasici-Ungureanu, Pavel (1806-1881) orvos, szerkesztő, bibliográfus
- Vasváry Ödön (1888-1977) ref. lelkész, történész (Washington)
- Várady János c. kanonok
- Várady Mihály törvényszéki elnök (Nagybecskerek)
- 260 Városov Gyula (1858-1926) plébános, író (Kistelek)
- Vastagh György (1834-1922) festőművész
- Vedres István (1765-1830) mérnök, író
- Vész János Ármin (1826-1882) műszaki egyetemi tanár, mérnök, matematikus akadémikus
- Vidakovic, Milovan (1780-1841) regényíró, „a szerb Dugonics”
- 265 Vincze István (*1912) állami díjas matematikus
- Vinkler László (1912-1980) főiskolai tanár, festő, grafikus
- Vujic, Joakim (1772-1847) a szerb színház úttörője (Belgrád)
- Wartha Vince (1844-1914) műszaki egyetemi tanár, kémikus, akadémikus
- Weninger Richárd (*1934) zenekonzervatóriumi igazgató, karnagy

- 270 Winckler István (1890-1940) ügyvéd, miniszter
 Wöber Antal (1821-1881) cs. és kir. alezredes (Bécs)
 Wöber György (1809-1869) polgármester
 Zánthó Róbert (*1933) egyetemi nyelvtanár
 Zimányi Gyula (1879-1953) piarista tanár, tartományfőnök
- 275 Zivkovic, Teofan (1825-1890) görögkeleti püspök (Karlovac Károly város)
- 276 Zsigmond Vilmos (*1930) Oscar-díjas filmrendező, operatőr (Hollywood)

Forrásaim: Pap János: A piaristák Szegeden. Szeged, 1886. 319-320. [Károlyi János:] Intézetünk múltja. = A kegyesrendiek vezetése alatt álló szegedi városi róm. kath. Dugonics András Gimnázium értesítője. Közzéteszi Kiss István Szeged, 1927. 15-16., 1928. VII-VIII. [Szinger Kornél közreműködésével.] - A piarista diák kis kalauza. Bp., 1943 71-97. - Diósi Géza: A Horváth Cyrill ön képzőkör (Olvasó Társaság) története 1840-1940). Szeged, 1940. (A Szegedi Piarista Diákszövetség „Vademecum” Füzeteinek 7. száma.) - Csuka Zoltán: A jugoszláv népek irodalmának története. Bp., 1963. (A szerb lexikális adatok kiegészítését Dér Zoltánnak köszönöm.) - Bálint Sándor: A szegedi kegyes iskola Vigila, 1971. 104-106. - Péter László: Szeged díszpolgárai 1833-1945. Somogyi könyvtári Műhely, 1971.281-285. - Péter László: A Város és a piaristák Délmagyarország, 1990. júl. 7. - Máriaföldy Márton: A piaristák Szegeden. Szeged (A Város folyóirata), 1990-91/12-13. sz. 31. - Bátyai Jenő: Dugonics András és a szegedi piaristák jelesei. = A Dugonics Társaság centenáriumi évkönyve Szeged, 1992. 13-14. - Chorean, Ioan: A szegedi piarista líceum román diákjai. Szeged, 1992. 6. sz. 10. (A román lexikális adatok kiegészítését Petrusán Györgynek köszönöm.) - Habermann Gusztáv: Személyi adattár a szegedi polgárcsaládok történetéhez. Szeged, 1992. - Lotz Antal: Történetíró papok Csanád egy egyházmegyében (Adattár) = Magyar egyháztörténeti vázlatok. 1992. 3. k. 259-280 Saját gyűjtésem a nyomtatott értesítők és szóbeli közlések alapján. Én nem voltam piarista diák; 1935-43 közt a Baross Gábor Gyakorlógimnáziumba jártam, de főként a cserkészlet révén sok velembeli piarista diák a barátom.